

Nr 80

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 13 maj 1960 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 163, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt.

I enlighet med utskottets hemställan i memorial nr 69 har riksdagen vid vårsessionen beslutat uppskjuta behandlingen av den föreliggande propositionen till innevarande års höstsession.

Beträffande propositionens huvudsakliga innehåll må här anföras följande.

I propositionen framlägges förslag om frihet från allmän varuskatt för sådana periodiska publikationer, vilka väsentligen framstår såsom organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för religiösa, nykterhetsfrämjande eller politiska ändamål eller att företräda vanföra eller eljest arbetshindrade medlemmar.

Förslaget, som är föranlett av en skrivelse från riksdagen, är avsett att träda i kraft den 1 januari 1961.

Det ovannämnda *författningsförslaget* är av följande lydelse.

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 §.

- 1 m o m. Från skatteplikt undantagas följande varor.
1. Utsäde, fröer, — — — — och växtskyddsmedel.
 2. Levande djur, — — — — — liknande affärer.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3. Drivmedel och andra bränslen.
4. Jord, sand, — — — — — **krossat skick.**
5. Fiskefartyg, så — — — — — **ävensom luftfartyg.**
6. Krigsmateriel, som — — — — — **underkastad utförselförbud.**
7. Allmänna nyhetstidningar, så ock periodiskt utgivna medlemsblad, personaltidningar och liknande publikationer, dock endast i den mån dessa publikationer tillhandahållas utan särskild avgift.
7. Allmänna nyhetstidningar, så ock periodiskt utgivna medlemsblad, personaltidningar och liknande publikationer, i den mån de tillhandahållas utan särskild avgift, ävensom andra periodiskt utgivna publikationer, om dessa väsentligen framstå såsom organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för religiösa, nykterhetsfrämjande eller politiska ändamål eller att företräda vanföra eller eljest arbetshindrade medlemmar.
8. Läkemedel, som — — — — till sjukhus.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961 men äger tillämpning redan dessförinnan i vad avser utgivande av publikation efter ikraftträdandet.

Till utskottet har hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 692 av herr Schött samt II: 853 av herrar Allard och Stenberg, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta,

1) att jämväl idrottens sammanslutningar skall erhålla befrielse från erläggande av allmän varuskatt för periodiska publikationer, samt

2) att 10 § 1 mom. punkten 7 förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt skall erhålla följande lydelse:

»....., ävensom andra periodiskt utgivna publikationer, om dessa väsentligen framstå såsom organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för religiösa, nykterhetsfrämjande, politiska eller idrottsliga ändamål eller»; ävensom

II) de likalydande motionerna I: 701 av herrar Elmgren och Nils Elowson samt II: 861 av fröken Wetterström m. fl., vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att publikationer, utgivna av de frivilliga försvarsorganisationer, som finns angivna i Kungl. Maj:ts kungörelse den 11 december 1953 (nr 737) angående frivillig försvarsverksamhet samt av Tidskriften hemvärnets stiftelse, skall undantagas från skatteplikt enligt förordningen om allmän varuskatt».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 853 och II: 861.

Rörande motiveringen för det i propositionen framlagda förslaget hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

Inledning, s. 3.

Gällande bestämmelser, m. m., s. 3—4.

Departementschefen, s. 4—9.

Av innehållet i *de föreliggande motionerna* må här återges följande.

I de likalydande motionerna I:692 och II:853 framhålles bl. a. att den i propositionen redovisade utredning, som ligger till grund för förslaget, visar att den väg, som skattetekniskt bör följas, är att skattefriheten »begränsas till sådana periodiska publikationer, som väsentligen framstå som organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för ideella ändamål». Bland ideella sammanslutningar, som bör åtnjuta skattebefrielse, nämnes icke de, som verkar för idrottsliga ändamål. Så är däremot fallet i nöjesskatteförordningens 15 §. Då befrielsen från varuskatt för periodiskt utkommande publikationer avses vara beroende av att ideell sammanslutning är utgivare, torde i fråga om idrottsförbundens tidningar varken föreligga svårighet med gränsdragning till områden, där det ideella momentet avtunnas eller upphör, eller finnas några skattetekniska skäl mot befrielse. Ett flertal idrottsförbund har en tidning som informations- och kungörelseorgan och för kontakten med föreningarna. Det förekommer — utöver gratisexemplar — oftast en mindre prenumerantupplaga av varierande storlek. Prenumeranterna utgöres i huvudsak av enskilda medlemmar inom organisationen. Av de skäl för skattebefrielse, som anförts i propositionen, synes det rimligt och skäligt att periodiska publikationer, utgivna av idrottens sammanslutningar, bör åtnjuta samma skattelättnad som de religiösa, nykterhetsfrämjande och politiska sammanslutningarna.

Till stöd för yrkandet i de likalydande motionerna I:701 och II:861 anföres bl. a. följande. Den föreslagna skattebefrielsen bör utsträckas att gälla även sådana tidskrifter, som utges av de i kungörelsen angående frivillig försvarsverksamhet (SFS nr 737/1953) angivna frivilliga försvarsorganisationerna jämte av Tidskriften hemvärnets stiftelse. Som framgår av kungörelsens 3 § omfattar ifrågavarande försvarsverksamhet bl. a. upplysning. Denna bedrivs av organisationerna inte minst genom av dem utgivna publikationer. Det ligger i statsmakternas och berörda myndigheters synnerliga intresse att utgivandet av dessa tidskrifter på allt sätt underlättas. Detta framgår bl. a. av kungörelsens 6 §, enligt vilken det åligger myndigheterna att tillhandahålla organisationerna erforderligt underlag för upplysningsverksamheten. Spörsmålet gäller ett tiotal tidskrifter, som alla utges utan bidrag av statsmedel. I fråga om en del av tidskrifterna har utgivandet varit förenat med ekonomiska svårigheter, och organisationerna har nödgats tillskjuta medel för att kunna fortsätta utgivningen.

Utskottet

Enligt nuvarande bestämmelser i förordningen om allmän varuskatt är från skatteplikt undantagna dels allmänna nyhetstidningar, som utkommer med minst ett nummer i veckan, dels periodiskt utgivna medlemsblad, personaltidningar och liknande publikationer, dock endast i den mån de utkommer med minst fyra nummer om året och tillhandahålles utan särskild avgift. Skattefriheten omfattar såväl svenska som utländska publikationer av ovan angivna slag.

I samband med antagandet av förordningen om allmän varuskatt anhöll 1959 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t om utredning rörande de skattek tekniska förutsättningarna för att från beskattning undantaga periodiska publikationer med ideellt syfte. Frågan har därefter varit föremål för närmare utredning inom finansdepartementet. På grundval av denna utredning föreslås i propositionen en utvidgning av det skattefria tidskriftsområdet att även omfatta sådana svenska eller utländska periodiska publikationer, som väsentligen framstår såsom organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för religiösa, nykterhetsfrämjande eller politiska ändamål eller att företräda vanföra eller eljest arbetshindrade medlemmar. Bestämmelserna föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1961.

I de i anledning av propositionen väckta motionerna förordas en längre gående utvidgning av skattefriheten än vad som föreslagits i propositionen. Sålunda yrkas i de likalydande motionerna I: 692 och II: 853 att även periodiska publikationer, utgivna av idrottens sammanslutningar, skall undantagas från beskattning. Vidare hemställer motionärerna i de likalydande motionerna I: 701 och II: 861, att publikationer, som utges av vissa frivilliga försvarsorganisationer, samt tidskriften Hemvärnets stiftelse, skall vara befriade från allmän varuskatt.

Enligt utskottets mening visar den företagna utredningen, att en tillfredsställande lösning av förenämnda fråga kan erhållas, om skattefriheten i första hand begränsas till periodiska publikationer, som väsentligen framstår som organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för ideella ändamål. En sådan anknytning till den bakomliggande sammanslutningens verksamhet står även i överensstämmelse med vad som gäller i vissa andra skatteförfattningar.

Vad gäller frågan vilka sammanslutningar som bör omfattas av lagstiftningen, delar utskottet med hänsyn till den allmänna varuskattens i princip generella karaktär departementschefens uppfattning att stor restriktivitet bör iakttagas. Utskottet har emellertid inga erinringar mot att skattefrihet — såsom i propositionen förordas — medges för de religiösa samt de nykterhets- och partipolitiska sammanslutningarnas organ eller för sådana tidskrifter, som företräder de medicinskt handikappade. I likhet med motionärerna anser utskottet, att även de organisationer, som har till uppgift att

främja idrotten och det frivilliga försvaret, bör beaktas i detta sammanhang. Det kan inte bestridas att också sistnämnda sammanslutningar fyller ett högt kvalificerat ideellt ändamål, och en olika behandling i förevarande hänseende av dessa och förutnämnda, med propositionsförslaget avsedda organisationer kan te sig omotiverad. Då det dessutom synes utskottet möjligt att genom anknytning till vissa redan gällande författningsbestämmelser erhålla en tillfredsställande avgränsning av vad som skall förstås med idrottsliga resp. försvarsfrämjande sammanslutningar, anser sig utskottet inte böra motsätta sig den i motionerna begärda utvidgningen av det skattefria området. På grund härav föreslår utskottet en komplettering av den föreslagna författningstexten i 10 § 1 mom. förordningen om allmän varus katt.

Med utgångspunkt från vad som gäller enligt 1908 års förordning angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter i fråga om frihet från erläggande av bevillningsavgift för deltagare i idrottstävlingar bör i förevarande sammanhang till sammanslutningar, som har till uppgift att främja idrottsliga ändamål, hänföras organisationer, som är anslutna till Riksidrottsförbundet eller representerade inom Sveriges olympiska kommitté. Till sammanslutningar, vilka har till syfte att verka för försvarsfrämjande ändamål, bör hänföras sådana i 1 § punkten 1 kungörelsen den 11 december 1953 (nr 737) angående frivillig försvarsverksamhet uppräknade, av staten sanktionerade försvarsorganisationer, som enbart har ideellt syfte och inte framstår som organ för rent fackliga intressen. Även sammanslutningar, som har till uppgift att stödja hemvärdet, bör jämföras med de i ovannämnda författningsrum uppräknade frivilliga försvarsorganisationerna. Genom att avgränsa det skattefria området för tidskrifter, som främjar idrotten och det frivilliga försvaret, på nu angivet sätt har utskottet sökt åstadkomma så klara och enhetliga normer för den praktiska tillämpningen av bestämmelserna som möjligt. Enligt utskottets mening bör den sålunda gjorda avgränsningen komma till uttryck i författningen, vilket lämpligen bör ske genom ett tillägg till anvisningarna till 10 § förordningen om allmän varuskatt. Genom vad utskottet förordnat torde syftet med motionerna I: 692 och II: 853 samt I: 701 och II: 861 vara i huvudsak tillgodosett.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen — med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 163 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas samt i anledning av de likalydande motionerna I: 692 av herr Schött samt II: 853 av herrar Allard och Stenberg ävensom de likalydande motionerna I: 701 av herrar Elmgren och Nils Elowsson samt II: 861 av fröken Wetterström m. fl. — måtte antaga följande såsom *utskottets förslag* betecknade

Förslag

till

förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507)
om allmän varuskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt samt anvisningarna till nämnda författningsrum skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Kungl. Maj:ts förslag)**(Utskottets förslag)*

10 §.

10 §.

- 1 m o m. Från skatteplikt undantagas följande varor.
1. Utsäde, fröer, ————— och växtskyddsmedel.
 2. Levande djur, ————— liknande affärer.
 3. Drivmedel och andra bränslen.
 4. Jord, sand, ————— krossat skick.
 5. Fiskefartyg, så ————— ävensom luftfartyg.
 6. Krigsmateriel, som ————— underkastad utförsel förbud.
 7. Allmänna nyhetstidningar, så ock periodiskt utgivna medlemsblad, personaltidningar och liknande publikationer, i den mån de tillhandahållas utan särskild avgift, ävensom andra periodiskt utgivna publikationer, om dessa väsentligen framstå såsom organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för religiösa, nykterhetsfrämjande eller politiska ändamål eller att företräda vanföra eller eljest arbetshindrade medlemmar.
 7. Allmänna nyhetstidningar, så ock periodiskt utgivna medlemsblad, personaltidningar och liknande publikationer, i den mån de tillhandahållas utan särskild avgift, ävensom andra periodiskt utgivna publikationer, om dessa väsentligen framstå såsom organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för religiösa, nykterhetsfrämjande, politiska, *idrottsliga* eller *försvarsfrämjande* ändamål eller att företräda vanföra eller eljest arbetshindrade medlemmar.
 8. Läkemedel, som ————— till sjukhus.

*(Nuvarande lydelse)**(Utskottets förslag)*

Anvisningar

Anvisningar

till 10 §.

till 10 §.

- Undantaget från ————— liknande sätt.
Med d r i v m e d e l ————— av butiksva-
Undantaget för ————— av detaljhandlare.
Till f a r t y g ————— skattepliktiga varor.

(Nuvarande lydelse)

Undantaget för allmänna nyhetstidningar gäller sådana publikationer av dagspresskaraktär, som normalt utkomma med minst ett nummer varje vecka. Undantaget för övriga periodiskt utgivna publikationer gäller sådana alster av angivet slag, som enligt utgivningsplan utkomma med normalt minst fyra nummer om året. Skattefriheten omfattar även utländska publikationer av angivna slag.

(Utskottets förslag)

Undantaget för allmänna nyhetstidningar gäller sådana publikationer av dagspresskaraktär, som normalt utkomma med minst ett nummer varje vecka. Undantaget för övriga periodiskt utgivna publikationer gäller sådana alster av angivet slag, som enligt utgivningsplan utkomma med normalt minst fyra nummer om året. Skattefriheten omfattar även utländska publikationer av angivna slag. *Till sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för idrottsliga eller försvarsfrämjande ändamål hänföras endast organisationer, som äro anslutna till Sveriges riksidrottsförbund eller representerade inom Sveriges olympiska kommitté eller ock finnas angivna i 1 § punkten 1 kungörelsen den 11 december 1953 (nr 737) angående frivillig försvarsverksamhet eller hava till uppgift att stödja hemvärnets verksamhet.*

(Kungl. Maj:ts förslag)

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1961 men äger tillämpning redan dessförinnan i vad avser utgivande av publikation efter ikraftträdandet.

(Utskottets förslag)

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 692 av herr Schött samt II: 853 av herrar Allard och Stenberg, ävensom

2) de likalydande motionerna I: 701 av herrar Elmgren och Nils Elowsson samt II: 861 av fröken Wetterström m. fl., måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 24 november 1960

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Jansson, fröken Ranmark, herrar Bengtson*, Anders Johansson, Wärnberg, Torsten Mattsson, Yngve Nilsson och Kronstrand; samt

från andra kammaren: herrar Kollberg, Allard, Vigelsbo, Magnusson i Borås*, Nilsson i Bästekille, Christenson i Malmö, Andersson i Essvik, fru Holmqvist, herrar Forsberg och Carlstein.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservationer

I) av herrar *John Ericsson, Einar Eriksson*, fröken *Ranmark*, herrar *Wärnberg, Andersson* i Essvik och *Forsberg*, vilka ansett

dels att den del av utskottets yttrande, som börjar å s. 4 rad 15 nedifrån med orden »Enligt utskottets» och slutar å s. 5 rad 10 nedifrån med orden »huvudsak tillgodosett.» bort ha följande lydelse:

De i propositionen föreslagna inskränkningarna i skatteplikten innebär i och för sig en inte oväsentlig utvidgning av det skattefria tidskriftsområdet. Därigenom kommer emellertid den ur andra än rent statsfinansiella och skattetekniska synpunkter mest angelägna publicistiska verksamheten att undantagas från den allmänna varubeskattningen.

Den föreslagna avgränsningen av det skattefria tidskriftsområdet anknyter enligt utskottets mening till lätt konstaterbara fakta och torde därför inte komma att medföra större svårigheter vid den praktiska tillämpningen. Utskottet tillstyrker därför förslaget i propositionen om skattefrihet för de religiösa, nykterhetsfrämjande och partipolitiska sammanslutningarnas organ samt för sådana tidskrifter, som företräder de medicinskt handikappade.

Vid ett ställningstagande till ifrågavarande spörsmål kan självfallet ifrågasättas om inte även andra än de med propositionsförslaget avsedda språkrören för den ideella verksamheten bör vara fritagna från beskattning. Vid en sådan bedömning kan emellertid inte bortses från angelägenheten av att den allmänna varuskatten bör vara så generell som möjligt, och att undantagen från skatteplikt bör begränsas till vad som är påkallat av skattetekniska skäl. Med hänsyn härtill måste varje utvidgning av det skattefria området präglas av största restriktivitet. Såsom departementschefen framhållit är det i fråga om ett flertal ideella verksamhetsgrenar inte möjligt att skattetekniskt upprätthålla någon klar gräns mot områden, där det ideella momentet är uttunnat eller icke alls föreligger.

Av ovan anförda skäl kan utskottet inte tillstyrka motionärernas yrkanden om skattefrihet även för publikationer, som utges av vissa försvars- och idrottsorganisationer. Därtill kommer att en sådan ytterligare utvidgning av det skattefria tidskriftsområdet inte skulle medföra några mer be-

tydande ekonomiska fördelar för berörda organisationer samt att även andra ideella sammanslutningar än de av motionärerna nämnda med samma rätt som dessa skulle kunna göra anspråk på att få åtnjuta skattefrihet för sina publikationer. Utskottet avstyrker således bifall till yrkandena i motionerna I: 692 och II: 853 samt I: 701 och II: 861.

dels ock att utskottets hemställan under punkten A) bort ha följande lydelse:

A) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 163, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt.

II) av herr *Jansson*, vilken

dels anfört följande:

Den allmänna varuskatten har utformats som en enhetlig skatt på omsättningen av alla slags varor, varvid undantagen från skatteplikt begränsats till vad som är påkallat av skattetekniska skäl. Endast ett fåtal varugrupper har därvid undantagits från beskattning. Varje ytterligare utökning av skattefriheten är ägnad att medföra gränsdragningsproblem och därmed sammanhängande svårigheter. De i propositionen och motionerna föreslagna undantagen från skatteplikt innebär en betydande utvidgning av det skattefria tidskriftsområdet och ett frångående av principen om skattens generella karaktär.

Redan den utökning av det skattefria området, som förordats i propositionen, torde komma att medföra olägenheter vid den praktiska tillämpningen av bestämmelserna. Utskottets ställningstagande till yrkandena i motionerna belyser även svårigheterna att begränsa undantagen, sedan avsteg en gång gjorts från principen om beskattningens generella karaktär. Därtill kommer att den av utskottet föreslagna utvidgningen av skattefriheten kan antagas komma att följas av nya yrkanden i samma syfte, som från rent värdemässiga utgångspunkter kan te sig lika motiverade, och därmed är fältet upprivet med ständigt återkommande gränsdragningsproblem som följd.

På grund av vad ovan anförts anser jag mig inte kunna tillstyrka bifall vare sig till förslagen i propositionen nr 163 eller i motionerna I: 692 och II: 853 samt I: 701 och II: 861.

dels ock ansett att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

A) att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 163 med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt.

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 692 av herr Schött samt II: 853 av herrar Allard och Stenberg, ävensom

2) de likalydande motionerna I: 701 av herrar Elmgren och Nils Elowsson samt II: 861 av fröken Wetterström m. fl. icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.